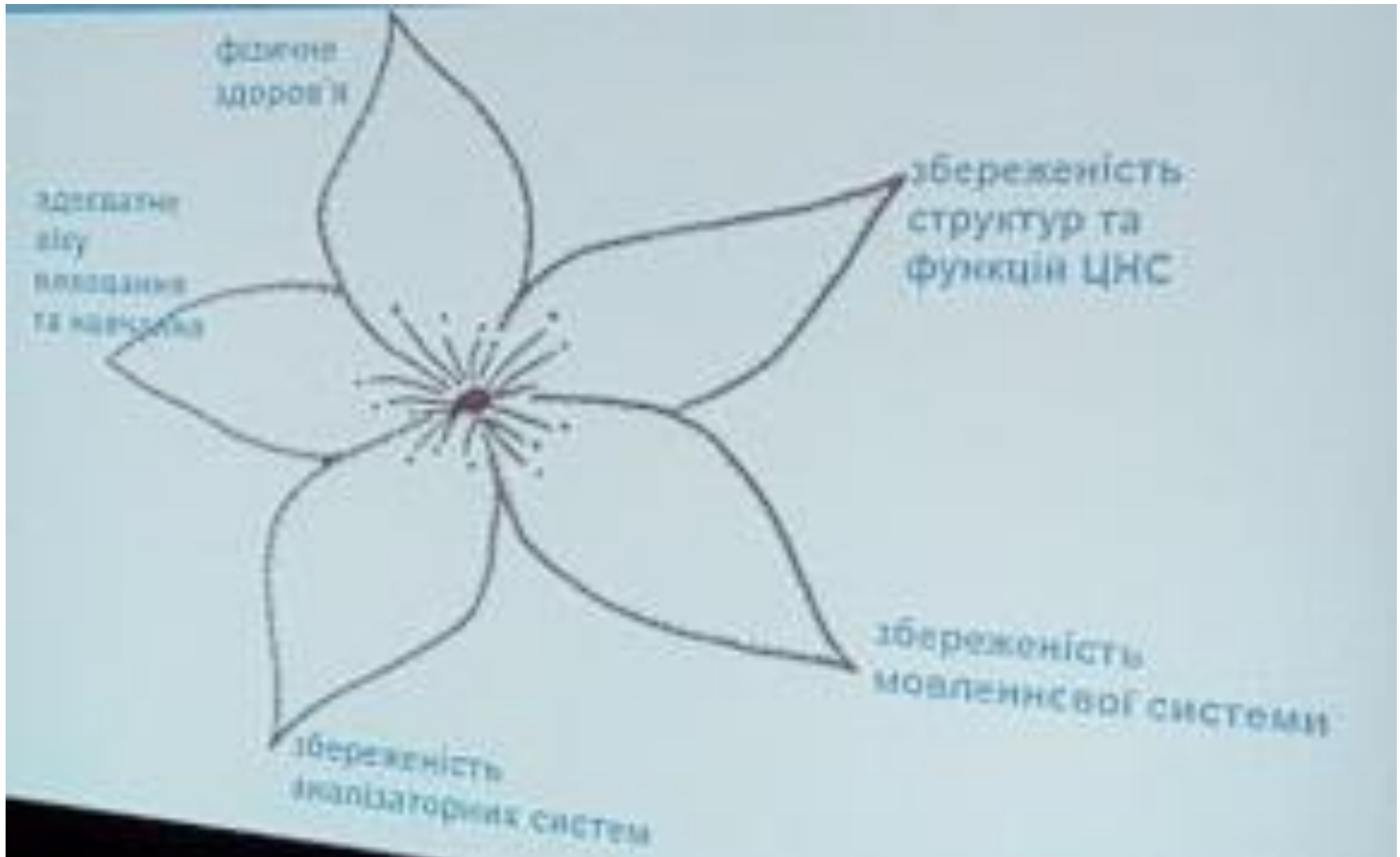

Організація інклюзивного освітнього середовища

Хайдарова Оксана Сергіївна

*канд.пед.наук, старший викладач кафедри соціальної
педагогіки та спеціальної освіти*

Поняття “норма розвитку”

Діти з порушеннями психофізичного розвитку

це діти, які мають суттєві відхилення від нормального фізичного чи психічного розвитку, зумовлені вродженими або набутими порушеннями, і потребують спеціальних умов навчання й виховання

діти, що мають фізичні і (або) психічні порушення, які відображаються на усьому психофізичному розвитку дитини і перешкоджають засвоєнню нею соціокультурного досвіду без спеціально створених умов.

Категорії порушень психофізичного розвитку у дітей

- ▶ виразні та сталі **порушення слухової функції** (глухі, слабчочучі, пізно оглухлі діти);
- ▶ виразні **порушення зору** (сліпі, слабкозорі діти);
- ▶ виражені **мовленнєві порушення** (діти-логопати);
- ▶ стійкі **порушення інтелектуального розвитку** на основі органічного ураження центральної нервової системи (діти з порушеннями інтелектуального розвитку);
- ▶ **затримка психічного розвитку** (діти із ЗПР);
- ▶ **порушення опорно-рухового апарату** (діти з порушеннями опорно-рухового апарату);
- ▶ **емоційно-вольові розлади** (діти з порушеннями емоційно-вольової сфери);
- ▶ **комплексні порушення** декількох функцій (сліпоглухі діти; діти, в яких порушення зору, слуху, опорно-рухового апарату поєднуються із порушеннями інтелектуального розвитку).

Порушення слухової функції

- ▶ **глухота** – глибоке стійке двостороннє порушення слуху, вроджене або набуте у ранньому віці до того, як у дитини сформувалось мовлення;
- ▶ **туговухість** – часткова слухова недостатність з різним ступенем виразності, яка є причиною порушень мовленнєвого розвитку;
- ▶ **пізнооглухлість** – втрата слуху після того, як мовлення було сформованим.

Порушення зорової функції

- ▶ **сліпота** – зорові відчуття у дітей або зовсім відсутні, або зберігається відчуття світла чи незначний залишковий зір, проте недостатній для звичайної життєдіяльності;
- ▶ **слабкозорість** – виразне зниження гостроти зору або значне порушення інших зорових функцій (наприклад, звуження меж поля зору), або прогресуюче захворювання.

Виражені мовленнєві порушення

- ▶ Порушення мовлення, які **повністю** або **частково** перешкоджають мовленнєвому спілкуванню та **обмежують** **можливості** соціальної адаптації людини.
 - ▶ Специфіка та ступінь відхилень залежать **від часу їх виникнення, рівня психічного та інтелектуального розвитку дитини, впливу соціального середовища**. Порушення можуть виявлятися в **усному** чи **писемному мовленні** у різних його компонентах (звукова сторона, лексика, граматики та ін.) або функціях (комунікативна, мотиваційна, регулююча тощо).
 - ▶ Порушення мовлення можуть бути **самотійними**, у різних сполученнях, а можуть проявлятися при інших порушеннях, **як наслідок основного захворювання**.
-

Порушення інтелектуального розвитку

стійке порушення пізнавальної діяльності на основі органічного ураження центральної нервової системи.

- ▶ порушення інтелектуального розвитку **легкого ступеня** (дебільність);
- ▶ порушення інтелектуального розвитку **помірного ступеня** (легка імбецильність);
- ▶ порушення інтелектуального розвитку **важкого ступеня** (виразна імбецильність);
- ▶ порушення інтелектуального ступеня **глибокого ступеня** (ідіотія).

Затримка психічного розвитку (ЗПР)

ЗПР виражається в уповільненому темпі дозрівання різних психічних функцій.

Основні *типи ЗПР*:

- ▶ ЗПР конституційного походження (психічний та психофізичний інфантилізм);
- ▶ ЗПР соматогенного генезу;
- ▶ ЗПР психогенного генезу;
- ▶ цереброастенічна ЗПР.

Порушення опорно-рухового апарату

До порушень опорно-рухового апарату призводять різні причини:-----

- ▶ захворювання нервової системи:
- ▶ дитячий церебральний параліч,
- ▶ поліомієліт;

вроджені порушення опорно-рухового апарату:

- ▶ - вроджений звих стегна,
- ▶ - кривошия,
- ▶ - порушення розвитку хребта (сколіоз),
- ▶ - клишоногість та інші деформації стоп,
- ▶ - недорозвиток і порушення кінцівок,
- ▶ - порушення розвитку пальців кисті,
- ▶ - артрогрипоз (вроджене каліцтво);

набуті захворювання і порушення опорно-рухового апарату:

- ▶ - травматичні ураження спинного і головного мозку, кінцівок,
- ▶ - поліартрит,
- ▶ - захворювання скелету (туберкульоз, пухлини кісток, остеомієліт),
- ▶ - системні захворювання хребта (рахіт, хондродистрофія).

Порушення емоційно-вольової сфери

можуть бути обумовлені важкими психічними переживаннями дитини, довготривалими несприятливими впливами, різними формами психопатій.

- ▶ ранній дитячий аутизм;
- ▶ реактивні стани;
- ▶ конфліктні переживання;
- ▶ психопатичні форми поведінки.

Комплексні порушення декількох функцій

- ▶ Ця категорія дітей характеризується **поєднанням двох чи навіть декількох виражених психофізичних порушень**: зору, слуху, мовлення, опорно-рухового й пізнавального розвитку.

Наприклад, сліпоглухі діти; діти, в яких порушення зору, слуху чи опорно-рухового апарату поєднуються із порушеннями інтелектуального розвитку або затримкою психічного розвитку.

Для всіх категорій дітей з порушеннями психофізичного розвитку є наступні проблеми розвитку

- ▶ соціальна дезадаптованість дитини;
- ▶ уповільнене й обмежене сприймання;
- ▶ недоліки розвитку моторики;
- ▶ порушення мовленнєвого розвитку;
- ▶ порушення розвитку мислення;
- ▶ недостатня пізнавальна активність;
- ▶ прогалини у знаннях і уявленнях про навколишній світ, міжособистісні стосунки;
- ▶ недоліки у розвитку особистості.

Варіанти навчання для дітей з особливими потребами

- ▶ **I варіант** — загальноосвітня підготовка;
- ▶ **II варіант** — корекційно-розвивальне навчання (для подолання труднощів у навчанні, пов'язаних із соціальною депривацією, педагогічною занедбаністю, затримкою психічного розвитку); передбачає поглиблену роботу з корекції психічних функцій, пізнавальної діяльності, навичок спілкування, а також з розвитку вмінь і навичок у процесі трудового навчання спроможності і здібностей дітей;
- ▶ **III варіант** — компенсаторно-адаптаційне навчання (для дітей із вираженими інтелектуальними порушеннями та комбінованими порушеннями розвитку);
- ▶ **IV варіант** — абілітаційне навчання (для дітей зі складними комплексними порушеннями в розвитку).

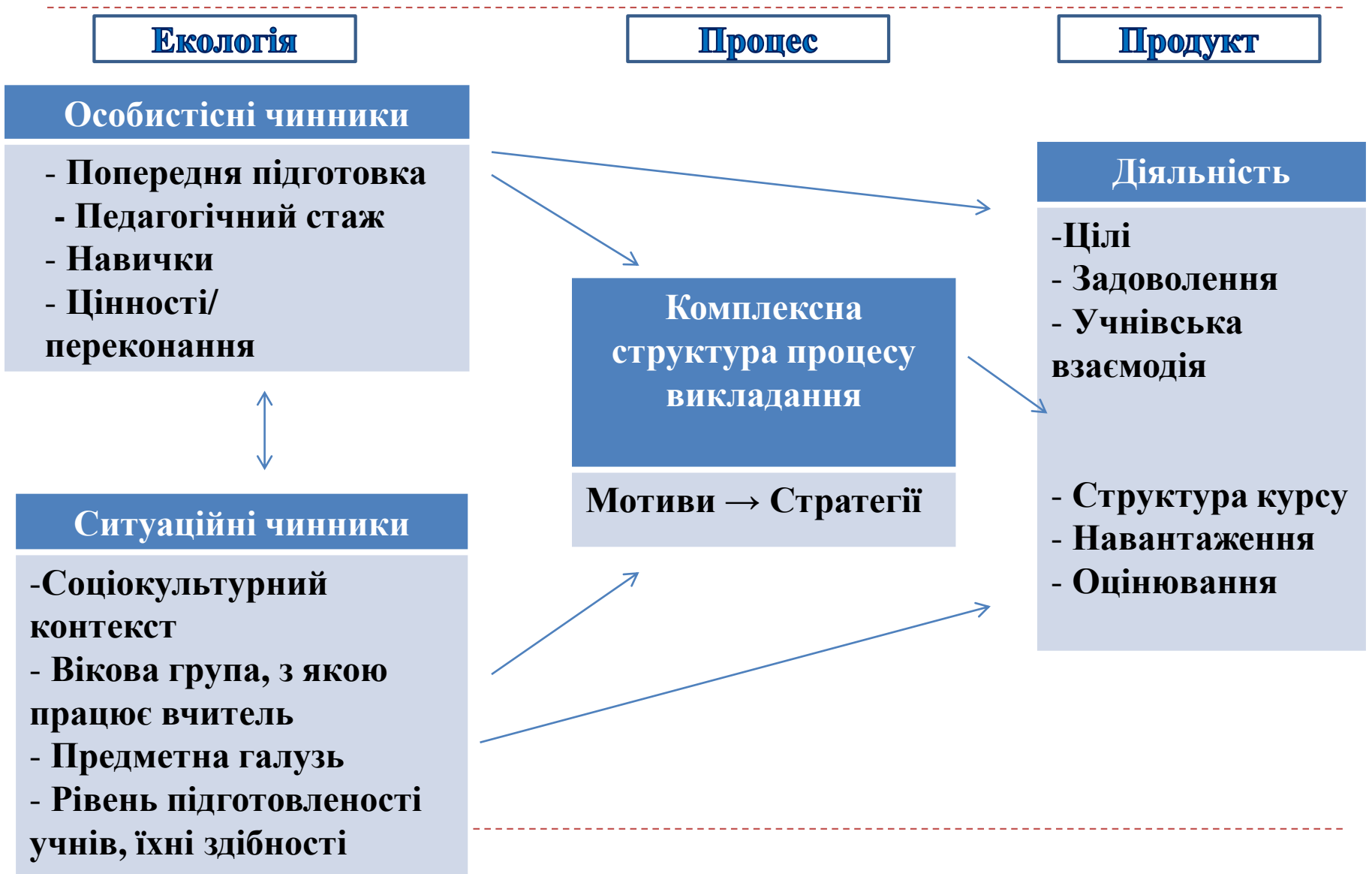
ТРАДИЦІЯ

ІННОВАЦІЯ

Загальна модель організації освітнього процесу

Шляхи реалізації КР компоненту

Спеціальні засоби корекції

- ▶ адаптація змісту освіти до пізнавальних можливостей дитини;
- ▶ наочність навчання;
- ▶ уповільненість процесу навчання;
- ▶ повторюваність у навчанні та вихованні;
- ▶ оптимізація темпу роботи та динаміки втомлюваності;
- ▶ дотримання охоронного режиму;
- ▶ позитивні емоції педагога як засіб стимулювання дітей до діяльності й спілкування;
- ▶ стимулююча функція педагогічної оцінки.

Педагоги повинні вміти

- ▶ здійснювати моніторинг розвитку дітей, що мають труднощі у засвоєнні знань, різних видів діяльності та адекватно оцінювати причини, якими спричинено ці труднощі.
- ▶ своєчасно виявити порушення у розвитку дитини та під керівництвом корекційного педагога брати участь у здійсненні правильного психолого-педагогічного супроводу дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку;
- ▶ здійснювати індивідуальний та диференційований підхід до учнів з порушеннями психофізичного розвитку;
- ▶ формувати готовність здорових учнів до позитивної спільної взаємодії з однолітками, що потребують корекції психофізичного розвитку;
- ▶ проводити роботу з батьками щодо надання їм правдивої інформації про осіб з порушенням психофізичного розвитку.

Педагоги мають бути компетентними у таких питаннях

- ▶ • підходи держави та суспільства до організації освіти дітей, які мають порушення психофізичного розвитку;
 - ▶ • основні поняття корекційної педагогіки та спеціальної психології;
 - ▶ • особливості і закономірності розвитку різних категорій осіб з психофізичними порушеннями;
 - ▶ • комплексне психолого-педагогічне вивчення дітей;
 - ▶ • диференційовані та індивідуальні механізми і прийоми корекційного навчання та виховання кожної категорії дітей;
 - ▶ • зміст та методи роботи з родинами учнів/вихованців.
-

Компетентність педагогів є однією з умов ефективності освіти

Сприятливе соціальне та розвивальне середовище є однією з вихідних умов розв'язання проблем інклюзивної освіти.

Тому забезпечення такого середовища - одне із завдань психолого-педагогічного супроводу дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку.

Методи:

- ▶ а) бесіда,
 - ▶ б) переконання,
 - ▶ в) розгляд проблемних ситуацій,
 - ▶ г) сюжетно-рольові ігри,
 - ▶ д) перегляд спеціально відібраних відеосюжетів.
-

Поради й рекомендації педагогу, у класі/групі якого навчається дитина з особливими освітніми потребами.

- ▶ 1. Навчитися толерантно ставитися до особливих дітей, але в ніякому разі не акцентувати увагу на дитині.
- ▶ 2. Сприяти тому, щоб кожна дитина відчула себе прийнятною.
- ▶ 3 Сприяти створенню у дитячому колективі атмосфери доброзичливості, справедливості й терпимості.
- ▶ 4 Надавати індивідуальну підтримку, але при цьому не відокремлювати дітей з особливими освітніми потребами від основної групи дітей.
- ▶ 5 Намагатися наблизити навчальні завдання до потреб і можливостей такої дитини.
- ▶ 6. Співпрацювати з іншими педагогами (логопедом, психологом, лікарями) та батьками в одній команді.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

- ▶ **тел. 098 051 44 71**
- ▶ **oksanahaidarova1@gmail.com**

Практична робота

Обов'язки вчителя і асистента вчителя

Вчитель повинен

- Виконувати план уроку, проводити навчання згідно з цим планом.
- Спостерігати за процесом навчання, за потреби допомагати учням з ООП.
- Залучати учнів з ООП до виконання окремих видів діяльності спільно з класом.
- Моделювання, навчальні методи та належну мову.
- Надати асистентам ресурси.

Спільно

- ▶ Чітко висловити результати та обмінятись досвідом.
- ▶ Обговорити конкретні стратегії, діяльність і результати виконання завдань ІНП.
- ▶ Обговорити розташування робочого місці.
- ▶ Обговорити необхідність гнучкого розкладу відвідування уроків учнями з ООП.

Асистент повинен

- ▶ Документувати та звітувати вчителю (за потреби).
- ▶ Проводити додаткове пояснення для учня з ООП, адаптувати завдання, враховуючи можливості учня з ООП, корегувати їх навчальну діяльність.
- ▶ Спостерігати за їх діяльністю.
- ▶ Формувати та сприяти закріпленню умінь, навичок.
- ▶ Сприяти розвитку зв'язного мовлення учнів з ООП (під керівництвом учителя).
- ▶ Вести спостереження, надавати вчителю об'єктивну інформацію про навчальну діяльність учнів з ООП.

Практична робота

Урок математики, 2 клас

Тема: **Додавання і віднімання чисел у межах 100 без переходу через десяток.**

▶ учень із ЗПР

▶ учень із ЗПР +
порушенням зору

▶ учень із
порушенням
зору

